

PATVIRTINTA
Klaipėdos lopšelio-darželio „Pagrandukas“
direktoriaus 2022 m. rugpjūčio 31 d.
įsakymu Nr. V-48

**KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „PAGRANDUKAS“
NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO
PAŽINIMO IR TYRINĖJIMŲ PROGRAMA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Švietimo teikėjas – Klaipėdos lopšelis-darželis „Pagrandukas“ (toliau – Įstaiga), įregistruota Juridinių asmenų registre, kodas 190435462. Teisinė forma – biudžetinė įstaiga. Grupė – ikimokyklinio ugdymo įstaiga.
2. Įstaigos buveinės adresas – Žardininkų g. 10, Klaipėda. Tel. (8 46) 346117, el. p. info@pagrandukasklp.lt.
3. Programos pavadinimas – neformaliojo vaikų švietimo Pažinimo ir tyrinėjimų programa (toliau – Programa).
4. Programos rengėjai – Vita Daugintė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, Asta Srėbaliėnė, neformaliojo švietimo mokytoja.
5. Programos trukmė – tęstinė.
6. Tikslinė amžiaus grupė – 3–5 m. ikimokyklinio ir 6–7 m. priešmokyklinio amžiaus vaikai.
7. Programos įgyvendinimui Įstaigoje sukurtos palankios materialinės ugdymo(si) sąlygos: įrengtas tyrinėjimų ir eksperimentų kabinetas, kuriame sukaupia patirtiniam ugdymui reikalingų, vaikų amžių, poreikius ir estetinius reikalavimus atitinkančių priemonių.
8. Neformaliojo vaikų švietimo Pažinimo ir tyrinėjimų programa integruota į Įstaigos Ikimokyklinio ugdymo ir Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programas bei vykdoma ugdymo proceso metu.

**II SKYRIUS
PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI**

9. Tikslas – formuoti vaikų supratimą apie aplinkinį pasaulį ir tenkinti pažinimo poreikį, sudaryti galimybes aktyviai stebėti, tyrinėti, bandyti, mokytis atrasti ir įgyti patirties per praktines veiklas, taikant STEAM metodą.
10. Uždaviniai:
  - 10.1. skatinti tyrinėti supančią aplinką, taikant įvairius aplinkos pažinimo būdus (pojūčius, suvokimą, mąstymą, vaizduotę) bei priemones;
  - 10.2. skatinti kelti problemas, klausimus ir tyrinėjimo tikslus, samprotauti, analizuoti;
  - 10.3. nuosekliai atlikti technologinius procesus, eksperimentuoti įvairiomis technikomis, naudoti išmaniąsias technologijas, spręsti kilusias problemas;
  - 10.4. siekti įsisąmoninti ir įprasminti savo patyrimą, lavinti kritinį mąstymą, taupiai naudoti turimus išteklius.

III SKYRIUS PROGRAMOS TURINYS

11. Turinys:

11.1. Ikimokyklinis ugdymas

Eil. Nr.	Veiklos sritys	Turinys
1.	Aplinkos pažinimas	<p>Pažįsta bei supranta aplinkinį pasaulį ir jį nusako vaizdais, simboliais bei kitomis raiškos priemonėmis. Suvokia priežasties ir pasekmės dėsnius – kodėl ir kaip tai atsitinka, sužino apie spalvas, formas, medžiagų struktūrą. Tyrinėja, kaip daiktai juda ir kaip juos galima pajudinti, pvz., pučiant, traukiant, stumiant, sukant, supant, skandinant. Tyrinėja medžiagų savybes: sušlapina, plėšia, minko ir pan. Ilgiau sutelkia dėmesį, lygina, vertina, išmoksta tvarkos, eiliškumo, planavimo. Moka nusakyti daikto pagaminimo seką (pvz., iš avių gaunama vilna, verpiami siūlai, mezgamos pirštinės). Domisi, iš ko pagaminti daiktai, kokia jų paskirtis, iš kur gaunama medžiaga daiktui pagaminti (molis, oda, stiklas, plastikas, popierius, metalas ir pan.). Gamina rankų darbo popierių. Stebėdamas eksperimentus susipažįsta su objekto medžiagos savybėmis (pvz., kas dega, lydosi, tirpsta, garuoja, „auga“, veržiasi, keičia formą, spalvą, dydį). Stebi orų pasikeitimus gamtoje, įvairius gamtos reiškinius. Klausinėja apie dangaus kūnus, ieško informacijos apie juos knygoje, internete. Tyrinėja sniegą, ledą, šerkšną, lietu, kitus gamtos reiškinius, atlieka bandymus su ledo gabalėliais, nustato vėjo kryptį, kuria metų laikų pristatomąjį stendą. Stebi ir tyrinėja sliekus, sraigės, vabzdžius. Atlieka paprastus bandymus su augalais, daigina, augina, prižiūri augančius augalus. Įsitikina, kad augalams reikia šviesos, vandens ir dirvožemio, suvokia augalų gyvenimo ciklą. Aplinkos, gamtos pažinimui naudojami penkiais pojūčiais: lytėjimu, klausa, rega, skoniu bei uosle. Grupuoja gamtinę medžiagą pagal požymius. Skiria daržoves, vaisius, uogas, nusako, ką galima iš jų pagaminti. Aiškinasi, kuo jie naudingi. Paaiškina, kad gamtą ar socialinę aplinką tyrinėti reikia atsargiai, neniokojant, nurodo, ko reikia saugotis gamtoje (neragauti nepažįstamų vaisių, uogų, neimti į rankas vabzdžių ir t.t.), buityje, gatvėje. Rūšiuoja atliekas, žino šiukšlių konteinerių spalvas, skiria, kokios atliekos į kurį metamos. Kuria įvairius darbelius iš antrinių žaliavų.</p>
2.	Technologijos	<p>Naudojasi skaitmeninėmis priemonėmis, susiranda norimus žaidimus, muziką, nesudėtingą vaizdinę informaciją. Tyrinėja žemėlapi bei gaublį, bando naudotis skaitmeniniais žemėlapiais. Su suaugusiojo pagalba randa pažymėtą Lietuvą, Klaipėdą, savo namą. Išbando techniką, kuri padeda tyrinėti judėjimą. Žaisdamas tyrinėja, išbando daiktus bei medžiagas (pvz., plaukia ar skęsta, rieda ar sukasi ratu, tinka daiktai vienas prie kito ar ne ir pan.). Tyrinėjimams naudoja skaitmenines technologijas (kompiuterį, mobilųjį telefoną, fotoaparata ir kt.). Samprotauja apie pastebėtas aplinkos objektų savybes, požymius, žmonių gyvenimo būdo bruožus, palygina, kritiškai vertina. Atskiria dalis nuo visumos, sujungia dalis į visumą, sudaro sekas, grupuoja, klasifikuoja, projektuoja, modeliuoja. Tyrinėjimo rezultatus pavaizduoja piešiniu, nuotraukomis, nesudėtinga schema, pristato kitiems. Baigęs tyrinėjimą aptaria, kaip pavyko viską atlikti, ką galima buvo daryti kitaip. Stebėdamas ar vykdydamas bandymą stengiasi viską atlikti</p>

		tvarkingai, laikytis sutartų taisyklių.
3.	Inžinerija	Naudoja įvairias medžiagas, planuoja, projektuoja, kuria, sprendžia problemas, stato įvairius bokštus ar sujungia geležinkelio bėgius. Stato vandens sistemas, kuria maketus, 3D modelius. Atlikdamas inžinerinius bandymus supranta, kaip ir kodėl viskas veikia.
4.	Matematika	Gilinasi į skaičių pažinimą, atlieka įvairias operacijas su jais. Įvaldo matavimo, geometrijos, erdvės pažinimo įgūdžius. Tyrinėja naudodamas matematinės formų, dydžių, sekos, apimties, atstumo, erdvės sąvokas. Mokosi matematikos sąmoningai, taiko reikiamas sąvokas, jas susieja su objektais ir veiksmais. Daro stebėto daikto modelį. Matuoja žingsniais kambario ilgį. Išrikiuoja kamuolius nuo mažiausio iki didžiausio. Apibūdina erdvės objektus, nuroydamas į juos panašius iš kasdienės aplinkos ir vartodamas tokius palyginimus kaip „panašus į kubą“, „apvalus kaip kamuolys“ ir pan. Supranta, kad figūros forma nepriklauso nuo jos spalvos ir dydžio (pvz., paprašyti atrinkti vienodos spalvos, bet skirtingos formos ar dydžio daiktus). Atlieka įvairius daiktų, atstumų matavimus. Sveria, lygina, matuoja tūrius ir kt.

11.2. Priešmokyklinis ugdymas

Eil. Nr.	Kompetencijos	Turinys
1.	Pažinimo kompetencija	<p>Domisi atmosferos, metų laikų kaitos, medžiagų kitimo ir kitais reiškiniais. Nurodo ir argumentuoja, kokie tyrinėti gamtos reiškiniai sužavėjo ir kodėl. Komentuoja, kodėl įdomu stebėti gamtoje vykstančius reiškinius – metų laikų kaitą, orų permainas. Stebi ir interpretuoja (pasakoja, piešia, lipdo, išreiškia judesiais, garsais ir kt.) pokyčius, vykstančius gamtoje, keičiantis metų laikams, orams. Tyrinėja ir eksperimentuoja (maišo, tirpina, perdirba ir pan.) su įvairiomis medžiagomis (vandeniui, smėliui, moliui, sniegui ir kt.). Pažįsta aplinką per pojūčius (skonis, kvapas, rega, klausa, lytėjimas). Stebi ir tyrinėja kambarinius augalus, kelia hipotezes ir jas nagrinėja, daro išvadas. Augina įvairius augalus, jais rūpinasi, stebi jų gyvenimo ciklą nuo sėjos iki žydėjimo. Augina drugelius nuo vikšro iki peteliškės, stebi jų transformaciją. Užtikrina gana skirtingų daiktų, žaislų, priemonių, skirtų tyrinėti, eksperimentuoti, įvairovę. Aplinkos daiktams ir reiškiniams pažinti naudoja įvairius jutimus: juos stebi (pvz., skruzdėlyną, vandens telkinio gyvenimą), liečia (pvz., įvairių paviršių šiurkštumą, švelnumą, temperatūrą ir kt.), uosto (maisto, gėlių, dažu, skysčių ir kt. kvapus), ragauja (uogas, vaisius, patiekalus), klausosi (miško, jūros, vėjo ošimo, paukščių balsų, triukšmo ir t.t.), samprotauja apie sveiko maisto naudą, triukšmo poveikį žmogaus sveikatai, žmogaus kūno sandarą. Išnaudoja kasdienes situacijas, kuriose galima skaičiuoti, matuoti, lyginti įvairius realius daiktus. Naudoja skaičius, kalbėdami apie kiekį, nusakydami seką, lygindami aibes. Atlieka matematinius veiksmus su realiais daiktais arba naudojasi specialiomis ugdymo(si) priemonėmis. Siekiant įtvirtinti skaičiaus ar sekos sąvoką, šie veiksmai kartojami daugelį kartų įvairiose aplinkose ir situacijose (skaičiuojamos savaitės, atostogų ir kt. dienos, valandos, minutės, metų mėnesiai, patiekalai, įrankiai, žaislai ir t.t.). Skaičiuoja objektus artimoje aplinkoje. Išnaudoja visas kasdienes situacijas, kuriose galima rinkti duomenis, ieškoti atsakymų į kilusius klausimus. Mokosi nustatyti ir lyginti požymius – ilgį, tūrį, masę, laiką,</p>

		temperatūrą ir kt. Lygina, kuo panašūs ir kuo skiriasi atskiri daiktai ar objektai (pvz., vanduo ir ledas, akmuo ir druska). Kuria teorijas, kad paaiškintų, ką mato, ir renka duomenis, jog išbandytų šias teorijas. Kelia hipotezes, paremtas savo pastebėjimais, bandymo būdu tikrina šias hipotezes. Stengiasi numatyti galimus eksperimentų, tyrimų padarinius diskutuodamas, laisvai interpretuoja. Eksperimentuodamas, tyrinėdamas susipažįsta su tautinėmis kultūros tradicijomis, papročiais. Tyrinėja kalendorinių, šeimos švenčių papročius, tradicijas.
2.	Skaitmeninė kompetencija	Aiškinasi ir išbando, kokiais būdais ir priemonėmis galima rinkti informaciją ir daryti išvadas apie žmones, gamtą, daiktus, kultūros ir meno objektus. Naudoja ne tik kompiuterius, planšetes ir mobiliuosius telefonus, bet ir paprastus mechanizmus, kurie palengvina gyvenimą (žmogaus sukurti objektai, kurie skatina vaikų pažintinį vystymąsi). Stebi ir suvokia pagrindinius priežasties ir pasekmės ryšius. Mokosi naudotis kompasu, su suaugusiojo pagalba įvardina keturias pasaulio puses. Susipažįsta su laiko trukmę įvardinančiomis sąvokomis bei jo matavimo priemonėmis. Stebi, kaip po dideliu objektu padėti ratai priverčia jį judėti arba kaip pakelti rampą, kad ritinys greičiau judėtų. Kompiuteriu piešia, kuria muziką, filmus, rašo, žaidžia kūrybą ugdančius žaidimus, ieško internete įvairios informacijos apie žmones, gamtą ir kt. Skiria, kokia informacija yra teigiama, o kokia ne.
3.	Kūrybiškumo kompetencija	Pažįsta daiktų sąrangą ardydamas, modeliuodamas, lipdydamas, konstruodamas ir t.t. Aiškinasi daiktų sąrangą juos išardydamas ir vėl sudėdamas – tam panaudoja visus nebereikalingus daiktus, įrankius, prietaisus, aparatus. Mokosi pagrindinių programavimo sąvokų (laiko, atstumo, krypties ir greičio). Statydamas sniego, pagalvių ar kartono tvirtoves, 3D modelius, sprendžia struktūrines problemas. Gamina miesto ar gatvės maketą. Mokosi naudotis kompasu, su suaugusiojo pagalba įvardina keturias pasaulio puses. Inicijuoja projektines veiklas.
4.	Pilietiškumo kompetencija	Nusako piliečio ir valstybės santykį, sieja save su valstybe, žino ir geba paaiškinti pagrindines piliečio teises ir pareigas, mokosi prisiimti atsakomybę dėl visuomenės raidos; paaiškina, kas yra pilietis, geba būti atviras kintančiam pilietiškumo supratimui, gali išžvelgti problemas ir galimybes, kylančias pilietiniam tapatumui globaliame pasaulyje; suvokia, kas yra pilietinė visuomenė, geba paaiškinti pagrindinius jos principus ir vertybes. Suvokia pilietinės galios esmę ir prasmę, geba rinktis veiksmingus jos stiprinimo būdus. Atpažįsta Lietuvos valstybės simbolius (herbą, vėliavą, himną). Įvardija svarbiausias valstybines šventes. Savo pozityviais veiksmais prisideda prie kultūros ir gamtos išteklių saugojimo. Laikosi kalbos etiketo normų, dėmesingai klausosi / išklauso esantį šalia. Žaidžia, tyrinėja aplinką, situacijas, nusako savo jausmus ir emocijas. Stebi savo ir kitų emocijas, supranta, kad skirtingai reaguoti į nepavykusius darbus, veiklas yra normalu. Geba veiklas pabaigti iki pabaigos. Aktyviai ir atsakingai dalyvauja renginiuose, veiklose, šventėse.

12. Programa pritaikoma įvairių ugdymo(si) poreikių turintiems vaikams. Atsižvelgiant į vaikų individualius ugdymo(si) poreikius, parenkamos užduotys, priemonės, individualūs ugdymo(si) metodai ir formos.

IV SKYRIUS

PROGRAMOS METODAI, FORMOS IR PRIEMONĖS

13. Metodai: stebėjimas, klausimų formavimas, informacijos paieška, prognozavimas, projektavimas, eksperimentavimas, rezultatų aptarimas, savarankiškas darbas.

14. Formos: ugdomoji pažinimo ir tyrinėjimų veikla, kūrybinė teminė savaitė, viktorina, išvyka, diskusija, projektas.

15. Priemonės: termometrai, priemonės vėjo kryptčiai nustatyti (plunksnos, popieriaus, audinio juostelės ir kt.), lupa, mikroskopas, žiūronai, fotoaparatas, mobilusis telefonas, planšetė, robotai, kompiuteris, projektorius, chronometras, laikrodžiai, sėklos, indai daiginimui, sodinimui, žemė, smėlis, molis, veidrodis, knygos, enciklopedijos, natūralios uogos, vaisiai, antrinės žaliavos, žemėlapiai, gaublys, kompasas, magnetai, mechaniniai žaislai, „Lego“ konstruktoriai, kaladėlės, matavimo, svėrimo prietaisai, mėgintuvėliai, piltuvėliai, įvairios talpos indai, vanduo, žvakė, įvairaus dydžio ir faktūros popieriaus lapai, žirkklės, sietelis, lygintuvas, kempinė, laikraščiai, odos atraizos, stiklo, plastiko bei metalo plokštelės, skirtingo ilgio ir pločio guma ir kt.

V SKYRIUS

VAIKŲ PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

16. Įgyvendinus programą:

16.1. domėsis savo aplinka: žmonėmis, gamta, gyvūnais, supančiais daiktais;

16.2. ieškos reikiamos informacijos ir ją tikrins bandydami ir tyrinėdami;

16.3. konstruos, kurs, naudos išmaniąsias technologijas;

16.4. gebės reflektuoti, interpretuoti, kūrybiškai taikyti žinias, saugoti gamtą, naudoti antrines žaliavas.

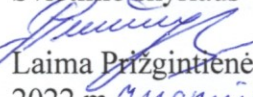
17. Vaikų ugdymo(si) pasiekimai ir pažanga vertinami pagal Įstaigos vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimo tvarką.

SUDERINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Pagrandukas“
tarybos 2022 m. liepos 15 d.
posėdžio protokoliniu nutarimu
(protokolo Nr. V1-5).

SUDERINTA

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
Švietimo skyriaus vedėja

Laima Prizgintienė
2022 m. rugpjūčio 3d.